

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en
Innovatie
dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 15 december 2010

betreft Toekomst GLB

ons kenmerk 147663U

Geachte heer Bleker,

De commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie van 18 november jl. *"The CAP towards 2020: meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future"*, alsmede van de snelle reactie van het kabinet hierop van 26 november jl.

De leden van de commissie onderschrijven in grote lijnen het algemene uitgangspunt van een toekomstig Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB): *"The future CAP should contain a greener and more equitably distributed first pillar and a second pillar focussing more on competitiveness and innovation, climate change and the environment"* (p. 3), maar zijn van mening dat de mededeling een nog wat onvoldragen indruk maakt.

Naar het oordeel van de commissie wordt een veel royaler mandaat neergelegd dan in het huidige GLB. De mededeling lijkt te getuigen van de worsteling van de Europese Commissie tussen enerzijds de behoefte aan een visionair verhaal over de toekomst van de Europese landbouw en het landschap (vergelijk begrippen als *smart, sustainable, inclusive*, etc.) en anderzijds de puur praktische invulling van het GLB, namelijk subsidie verstrekken aan de voornamelijk grondgebonden landbouw en via markt- en prijsbeleid boeren behoeden voor al te grote prijsstommelingen. Het gevolg is dat er van alles wordt genoemd in de mededeling waarvan niet duidelijk is hoe een en ander onder het GLB zijn beslag moet krijgen, als dat al het geval zou moeten zijn.

Ook mist de commissie een heldere vaststelling waar het Europees mandaat stopt en het nationale mandaat begint of andersom. Met name rond de invulling van de tweede pijler zou het goed zijn de ruimte die aan het nationale niveau wordt geboden goed neer te zetten. De vaste commissie is van oordeel dat het GLB zich op dit terrein zou moeten beperken tot het registreren en uitwisselen van goede ervaringen met landschapsbeheer en multifunctioneel landgebruik en bijvoorbeeld het zichtbaar maken waar landbouw- en natuur/milieudoelen met elkaar in conflict raken. Het loslaten van de braakleggingsregeling en de melkquotering (GLB) zet bijvoorbeeld de vogel- en habitatrichtlijn, de nitraatrichtlijn en de kaderrichtlijn water onder druk. Dit

datum 15 december 2010

ons kenmerk 147663U

blad 2

is een voorbeeld van inconsistent beleid. De tweede pijler zou zich moeten richten op het voorkomen hiervan en juist op het optimaliseren van landgebruiksfuncties.

Een derde tekortkoming ziet de commissie in het ontbreken van antwoorden op de 'hoe'-vraag. Bijna nergens worden de suggesties vertaald in instrumenten. Onder *market measures* in hoofdstuk 6 wordt bijvoorbeeld genoemd "*improving the functioning of the food supply chain*", maar nergens wordt duidelijk hoe, nog los van de fundamentele vraag of de Commissie hier suggereert dat de vrije markt en de schaalvergroting een halt dient te worden toegeroepen door de overheid.

Het kabinet steunt naar het oordeel van de vaste commissie terecht de noodzakelijke hervormingen zoals in deze mededeling voorgesteld waarbij de huidige, generieke directe betalingen worden vervangen door doelgerichte betalingen. Deze moeten zijn gericht op de beloning van maatschappelijke prestaties en versterking van de concurrentiekracht en het innovatievermogen van de agrarische sector. Wél vraagt de vaste commissie of, gegeven het feit dat de agrarische sector in ons land goed is voor zeven procent van de totale productie in de Europese Unie, terwijl ons land slechts twee procent van het EU-landbouwbudget krijgt, het niet verstandig zou zijn om te pleiten voor een groter deel van het EU-budget om met name de *biobased economy* te steunen. Met andere woorden, kan de regering aangeven hoe zij zal inzetten om in de pijlers meer aandacht voor innovatie te krijgen?

In aansluiting daarop wil de commissie graag weten wat de regering beoogt te doen om te voorkomen dat weer als vanouds plattelandsbeleid gevoerd wordt, in plaats van beleid tot echte versterking van de innovatie in de landbouw, met het doel op deze wijze als Europa - en dus als Nederland - de positie van de landbouw internationaal te versterken?

Het wordt de vaste Kamercommissie voorts niet duidelijk uit de mededeling hoe de Europese Commissie precies aankijkt tegen het begrip *food security*. De leden van de vaste Kamercommissie lezen in de mededeling dat uit het debat over de toekomst van GLB het volgende strategische doel kon worden gedestilleerd (p. 2): "*To preserve the food production potential on a sustainable basis throughout the EU, so as to guarantee long-term food security for European citizens and to contribute to growing world food demand, expected by FAO to increase by 70% by 2050. Recent incidents of increased market instability, often exacerbated by climate change, further highlight these trends and pressures. Europe's capacity to deliver food security is an important long term choice for Europe which cannot be taken for granted*". Wat betekent dit, zo vraagt de commissie de regering. Moet de EU het voedsel voor de eigen bevolking op het eigen grondgebied produceren? Zo nee, wat is dan de betekenis van deze passage? Moeten we eruit lezen dat er wel behoefte is aan 'voedselsoevereiniteit'? Dat is voor de vaste commissie niet hetzelfde als volledige zelfvoorziening, maar meer een middenweg tussen een wereldvoedselmarkt en lokale productie. Hoe kan de voedselzekerheid op termijn worden gerealiseerd voor de EU, wanneer we bijvoorbeeld weten dat de fosfaatvoorraden slinken en de EU zelf niet over deze onmisbare grondstof beschikt? Uit de Kabinetsreactie op deze mededeling leidt de vaste commissie af dat de regering nadrukkelijk aandacht wenst voor de mondiale dimensie van het vraagstuk van voedselvoorziening. De vaste commissie ondersteunt dit, maar vraagt om een

datum 15 december 2010

ons kenmerk 147663U

blad 3

toelichting tegen de achtergrond van de hierboven geschetste onduidelijkheid die de mededeling laat.

De vaste commissie ziet het onderwerp *climate change* graag praktisch en niet alarmistisch ingevuld. Het gaat dan in eerste instantie om het omgaan met een toename van extreme weersomstandigheden (droogte, hagel, natte uitschieters en overstromingen) en het hiermee samenhangende grotere productierisico voor de agrariër. De langere termijn klimaatverandering, of die nou doorzet of niet, heeft een andersoortige dynamiek, waarop aanpassing mogelijk is. Aangezien Nederland zijn eigen 'Deltawet' in voorbereiding heeft, is ook hier de vraag geëigend waar precies de taak van het GLB ligt, los van het verzamelen en uitwisselen van *best practices*.

Aan het slot van de mededeling noemt de Europese commissie drie beleidsopties. Het kabinetsbeleid is duidelijk niet voor de eerstgenoemde optie van handhaving van de status quo, maar ziet meer in tweede optie van omvorming naar meer doelgerichte betalingen. Dienaangaande vragen de leden van de vaste commissie de regering aan te geven op wat voor termijn zij voorziet dat de uitgaven aan het GLB binnen de EU drastisch zullen wijzigen c.q. verlaagd worden.

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ziet de reactie van de regering op bovenstaande vragen en opmerkingen met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Prof.dr.ir. E. Schuurman

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit